

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโงง โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการวิจัย มีการดำเนินการให้ครอบคลุมรายละเอียด แต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ

ขั้นที่ 2 พัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ขั้นที่ 3 ทดลองปฏิบัติตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการทดลองปฏิบัติตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ในการวิจัย

แต่ละขั้นตอนประกอบด้วย

1. ผู้มีส่วนร่วม
2. เทคนิค/เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้มีการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

วัตถุประสงค์ของขั้นตอนนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการนำหลักสูตรไปใช้ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยศึกษาจากสภาพการดำเนินการของสถานศึกษาขนาดเล็ก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2548 เวลา 09.00 น. – 11.00 น. โรงเรียนวัดท่าใหม่ กลุ่มสนทนาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 5 คน และกรรมการสถานศึกษา 1 คนรวม 7 คน โดยใช้แนวทางการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตรงกับจุดมุ่งหมาย ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยป้อนคำถามเพื่อให้เกิดแนวคิด และแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถาม ให้อยู่ในกรอบของการวิจัย อภิปรายร่วมกัน เพื่อจะได้ผลสรุปของสภาพปัญหา และความต้องการ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยการบรรยาย มีทีมงาน ประกอบด้วย ผู้จัดบันทึก 1 คน ผู้บันทึกเทป 1 คน

ใช้เวลาในการสนทนาประมาณ 3 ชั่วโมง มีสมุดจดบันทึกข้อมูลและเทปบันทึกเป็นอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ครั้งที่ 2 วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2548 เวลา 13.00 น. – 15.00 น. ณ โรงเรียนวัดลาดตระโฮง กลุ่มสนทนาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 6 คน และกรรมการสถานศึกษา 1 คน รวม 8 คน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือในการดำเนินการเช่นเดียวกับครั้งที่ 1

ครั้งที่ 3 วันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2548 เวลา 9.00 น. – 11.00 น. ณ โรงเรียนวัดศรีวังค์ กลุ่มสนทนาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 6 คน และกรรมการสถานศึกษา 1 คน รวม 8 คน โดยใช้วิธีการ และเครื่องมือในการดำเนินการ เช่นเดียวกับครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

การจัดสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ ในการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็กทั้ง 3 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ แจกวัสดุประสงค์ของการมาทำวิจัยและดำเนินการสนทนา โดยมีประเด็นในการสนทนา 3 ประเด็น คือ 1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร 2) สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และ 3) การพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ด้วยวิธีการที่มีความต้องการร่วมกัน มีความเหมาะสม และเป็นไปได้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก แล้วร่วมกันสรุปผลการสนทนากลุ่มและรับฟังข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมโดยมีผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน จดบันทึก และ บันทึกเสียงตลอดการสนทนา

ขั้นที่ 2 พัฒนาการกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

วัตถุประสงค์ของขั้นตอนนี้ เพื่อพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็กโดยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ร่างกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ครั้งที่ 2 ประชุมวิพากษ์ การพัฒนากระบวนการและคู่มือการนำหลักสูตรไปใช้ มีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548 ณ โรงเรียนวัดลาดตระโฮงใช้วิธีการ คัดเลือกแหล่งข้อมูลแบบเจาะจงจากบุคลากร ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ได้เป็นอย่างดีจากทั้ง 3 โรงเรียน ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูที่ทำหน้า ฝ่ายวิชาการ 3 คน รวม 6 คน ดำเนินโดยใช้วิธีการระดมสมองเพื่อแสวงหาความคิดของผู้เข้าร่วมระดมสมองเพื่อหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมให้มากที่สุดภายในเวลาจำกัดโดยทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น นำข้อมูลที่ได้อมาเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ และวางแผนในเรื่องร่างการพัฒนาระบบการนำหลักสูตรไปใช้และคู่มือของสถานศึกษาขนาดเล็กตามสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา แล้วสรุปผลการระดมสมองและรับฟังข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยมีผู้ช่วยผู้วิจัย เป็นผู้จดบันทึก 1 คน และบันทึกเทป 1 คน

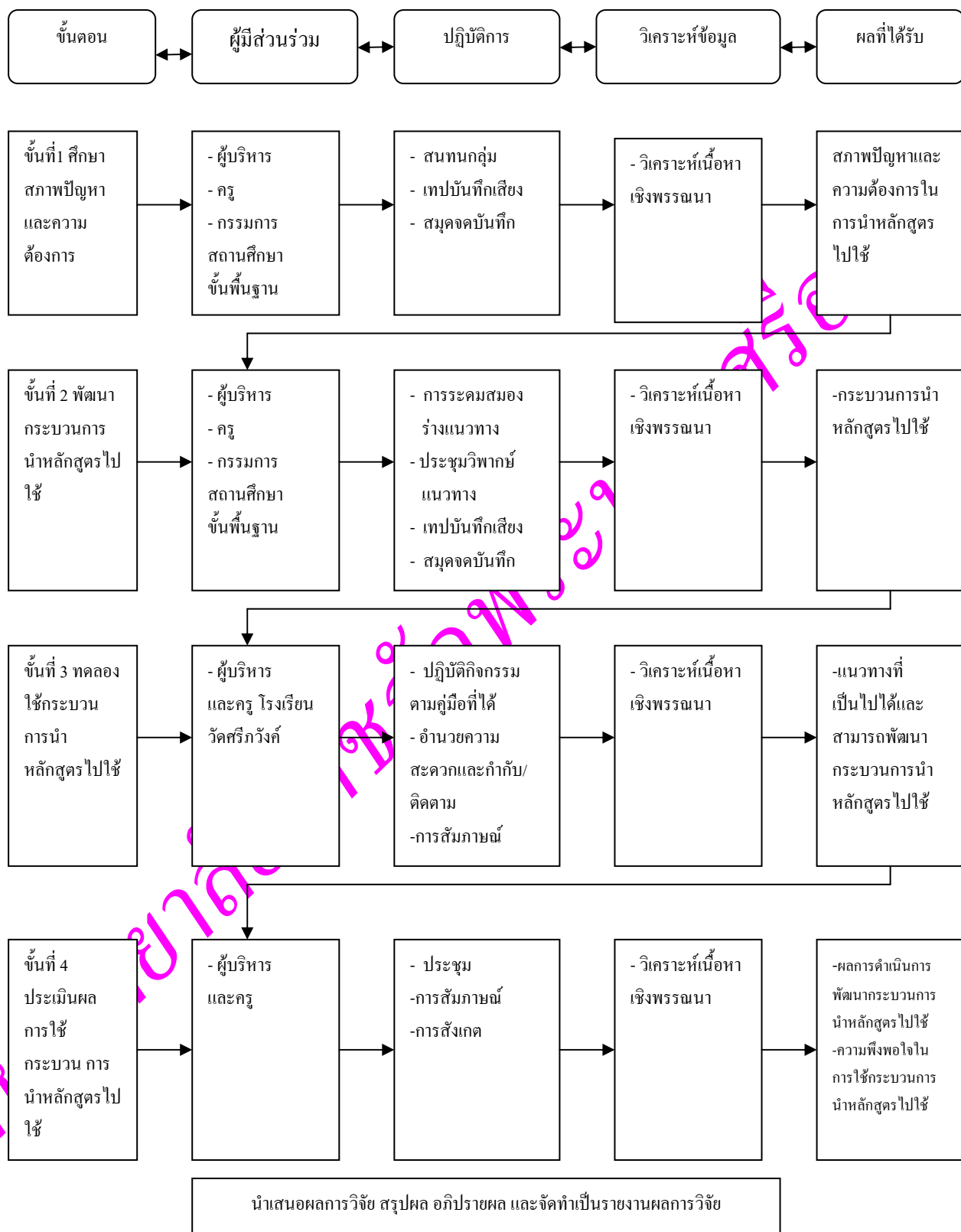
ครั้งที่ 2 วันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548 ณ สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้บริหาร และ ผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมวิพากษ์ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก และจัดทำคู่มือ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการกล่าวแนะนำวัตถุประสงค์และร่วมกันวิพากษ์กระบวนการและคู่มือการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสม และเป็นไปได้แล้วร่วมกันสรุปและรับฟังข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยมีผู้ช่วยผู้วิจัยบันทึกข้อมูลและบันทึกเทป โดยจัดแยกเนื้อหาสาระและจัดอันดับการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับก่อนหลังแล้วสรุปนำเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ขั้นที่ 3 ทดลองปฏิบัติตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก

วัตถุประสงค์ของขั้นตอนนี้ เพื่อทดลองปฏิบัติตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ที่พัฒนานั้น โดยศึกษาขั้นตอน / กิจกรรมที่สถานศึกษา สามารถปฏิบัติได้ ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการ โดยทดลองใช้กับ โรงเรียนวัดศรีวงค์ เพียงโรงเรียนเดียว เนื่องจากสภาพบริบททั่วไปและสภาพปัญหาของทั้ง 3 โรงเรียน มีความใกล้เคียงกัน ในทุกด้าน โดยผู้วิจัย นำกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ที่พัฒนาแล้วมาทดลองใช้กับ โรงเรียนวัดศรีวงค์ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน โดยให้สถานศึกษาดำเนินการตามคู่มือกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบติดตาม เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนและบันทึกการนิเทศ ผู้วิจัยติดตามการดำเนินงาน โดยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยเริ่มจากการแยกเนื้อหาสาระตามกระบวนการที่กำหนดไว้ มาสังเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปการดำเนินการปฏิบัติตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการทดลองปฏิบัติตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

วัตถุประสงค์ของขั้นตอนนี้เพื่อ สรุปผลการดำเนินงานตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ที่สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กและประเมินความพึงพอใจ จากผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนวัดศรีวงค์ และนักเรียน โดยการประชุมสรุปผลการดำเนินงานจากการทดลองปฏิบัติตามคู่มือกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก และใช้แบบสัมภาษณ์ การสังเกตจากการสอบถามและกิริยาท่าทางของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2549 ณ โรงเรียนวัดศรีวงค์ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมสรุปผลการดำเนินงาน การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมปฏิบัติ ซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย